

Datum
2021-09-08

Diarienummer
KS-2021/1667

Handläggare
Angelica Bergholtz
Angelica.Bergholtz@huddinge.se

Kommunstyrelsen

Kommuner mot brott (SOU 2021:49) – svar på remiss från Justitiedepartementet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

Bifogad skrivelse till kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 september 2021, bilaga 1, överlämnas till Justitiedepartementet som Huddinge kommuns yttrande över betänkandet *Kommuner mot brott (SOU 2021:49)*.

Ärendet förklaras omedelbart justerat.

Sammanfattning

Betänkandet *Kommuner mot brott (SOU 2021:49)*, av utredningen om kommunernas brottsförebyggande ansvar, har inkommit från Justitiedepartementet till kommunen för yttrande.

Utredningen har haft i uppdrag att beskriva och analysera verksamheter inom kommunerna som kan bidra till det brottsförebyggande arbetet, föreslå hur ett lagstadgat kommunalt ansvar för det brottsförebyggande arbetet bör utformas och vilka verksamheter som bör omfattas av ett sådant ansvar samt lämna förslag som bidrar till att kommunerna på ett effektivt sätt kan fullgöra sitt ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Utredningsuppdraget ingår i regeringens 34-punktsprogram mot gängkriminalitet.

Av utredningens direktiv framgår att uppdraget inte är att överväga om det kommunala ansvaret för brottsförebyggande arbete ska lagstadgas utan att överväga och föreslå hur ett sådant lagstadgat ansvar bör utformas.

Beskrivning av ärendet

Betänkandet *Kommuner mot brott (SOU 2021:49)* har inkommit från Justitiedepartementet till kommunen för yttrande.

Regeringen beslutade den 28 november 2019 att ge i uppdrag åt en särskild utredare att, med stöd av sakkunniga och experter, utreda kommunernas brottsförebyggande ansvar. Utredningen om kommunernas brottsförebyggande ansvar, nedan benämnd *utredningen*, har haft i uppdrag att beskriva och analysera verksamheter inom kommunerna som kan bidra till det brottsförebyggande

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Kommunstyrelsens förvaltning
141 85 Huddinge

Besök
Kommunalvägen 28

Tfn vxl 08-535 300 00

huddinge@huddinge.se
www.huddinge.se

arbetet, föreslå hur ett lagstadgat kommunalt ansvar för det brottsförebyggande arbetet bör utformas och vilka verksamheter som bör omfattas av ett sådant ansvar samt lämna förslag som bidrar till att kommunerna på ett effektivt sätt kan fullgöra sitt ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Utredningsuppdraget ingår i regeringens 34-punktsprogram mot gängkriminalitet.

Av utredningens direktiv framgår att uppdraget inte är att överväga om det kommunala ansvaret för brottsförebyggande arbete ska lagstadgas utan att överväga och föreslå hur ett sådant lagstadgat ansvar bör utformas.

Det brottsförebyggande arbetet handlar om att minska risken för att brott ska begås genom att adressera orsaker till och förutsättningar för brottsligheten. De frågor som aktualiseras är komplicerade, kunskapen utvecklas kontinuerligt och det finns utrymme för olika tolkningar och uppfattningar. Utredningen har mot denna bakgrund inte sett det lämpligt eller nödvändigt att närmare avgränsa eller definiera vilken typ av åtgärder som ska anses ingå i begreppet brottsförebyggande arbete. I stället har utredningen fokuserat på frågan om vilka krav som i sammanhanget kan och bör ställas på alla kommuner.

Det är viktigt med samarbete och att satsa pengarna på rätt saker och att använda den samlade kunskap som finns. Brottsligheten ser olika ut i landets kommuner. Kommunerna ser också väldigt olika ut. Därför är det viktigt att kommunerna får arbeta på olika sätt. Vi måste också ta hänsyn till annat utvecklingsarbete som pågår.

Ny lag

Utredningen föreslår en ny lag som ska beskriva på vilket sätt Sveriges kommuner måste arbeta med det brottsförebyggande arbetet. *Lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete* ska börja gälla 1 januari 2023.

Socialtjänstlagen (2001:453), skollagen (2010:800) och plan- och bygglagen (2010:900) är exempel på lagar som har stor betydelse för kommunernas brottsförebyggande arbete. Dessa lagar innehåller redan såväl övergripande bestämmelser, som innefattar ett brottsförebyggande perspektiv, som mer specifika bestämmelser av direkt betydelse för arbetet. Dessutom pågår för närvarande ett omfattande reform- och utvecklingsarbete som inbegriper eller påverkar de brottsförebyggande frågorna inom alla de aktuella sakområdena. Utredningen föreslår därför inte några ändringar i andra lagar.

Detta ska kommunerna göra

Alla kommuner ska ta fram en lägesbild som beskriver brottsligheten och dess konsekvenser inom kommunens geografiska område. Kommunerna ska undersöka och analysera och försöka hitta orsaken till problemen. Kommunerna ska ta fram en åtgärdsplan där de beskriver vad kommunen ska göra för att minska risken för brott. Minst vartannat år ska kommunerna genom uppföljning kontrollera om lägesbilden och åtgärdsplanen fortfarande är aktuell.

För att ta fram en adekvat lägesbild och åtgärdsplan krävs att kommunen samverkar med ett antal andra aktörer, särskilt gäller det Polismyndigheten.

Ingenting hindrar att det görs gemensamma lägesbilder och åtgärdsplaner så länge lagstiftningens krav på kommunen är uppfyllda och kan följas upp.

Ansvar att leda arbetet

Kommunen ges ett särskilt ansvar för den lokala samordningen av arbetet. Kommunerna ska bjuda in de aktörer som är närmast berörda av arbetet, exempelvis Polismyndigheten och de kommunala bostadsbolagen, till ett brottsförebyggande råd. Samverkansavtal ska skrivas där det ska framgå med vilka syften och inom vilka områden som samverkan ska ske. I det strategiska rådet är kommunens brottsproblem samt behovet av förebyggande åtgärder och samordning viktiga frågor att diskutera. Det bör bestå av representanter för ledningsfunktioner och om det är ändamålsenligt kan rådet även behandla andra frågor än de brottsförebyggande.

Samordningsfunktion

I varje kommun ska det finnas en samordningsfunktion för det brottsförebyggande arbetet. Funktionens uppgifter ska bland annat vara att samordna och stödja kommunens interna arbete med brottsförebyggande frågor, fungera som kontaktpunkt för externa aktörer samt bidra till att information om brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet i kommunen sprids till invånare och andra som kan ha intresse av den.

Kommunledningen

Kommunledningens engagemang är en förutsättning för det brottsförebyggande arbetet. Det handlar bland annat om att ange ramar och skapa förutsättningar för arbetet samt att följa upp det. Den interna samordningen är en framgångsfaktor i arbetet och den är i allt väsentligt en fråga om styrning och ledning. Kommunstyrelsen, eller annan nämnd som fullmäktige särskilt bestämmer, ska ansvara för ledningen av kommunens brottsförebyggande arbete. Kommunfullmäktige ska kontinuerligt hållas informerat om arbetet.

Uppföljning

Utredningen föreslår att myndigheten Brottsförebyggande rådet (Brå) får i uppgift av regeringen att följa upp och undersöka hur den nya lagen fungerar. Brå ska tillsammans med länsstyrelserna lämna förslag till regeringen på hur ett system för uppföljning kan se ut och hur det passar ihop med det arbete om Brå redan gör. Myndigheten Statskontoret ska om några år få i uppgift att se om denna nya lag minskade brottsligheten.

Bidrag till kommunerna

Utredningen föreslår att kommunerna ges möjlighet att ansöka om bidrag för väl motiverade och tidsbegränsade brottsförebyggande åtgärder som de identifierat behov av men som de av resursskäl annars skulle ha svårt att genomföra. På så sätt kan staten stimulera och bidra till att ett aktivt brottsförebyggande arbete kommer till stånd överallt i landet. Brå föreslås administrera bidraget.

Strategiskt kunskapsstöd

Det strategiska kunskapsstödet, som framför allt Brå ansvarar för, bör inriktas mot att hjälpa kommunerna att uppfylla den nya lagens krav. Utredningen föreslår att regeringen ger Brå i uppdrag att, i samråd med länsstyrelserna, kartlägga vilket stöd som kommunerna har behov av för att göra detta samt utifrån det lämna förslag på hur det stöd som myndigheten i dag erbjuder bör anpassas. Om det i kartläggningen framkommer behov av stöd från andra myndigheter bör även detta uppmärksammas.

Operativt stöd

Länsstyrelsernas stöd till kommunernas brottsförebyggande arbete bör utvecklas med inriktning på att erbjuda ett ytterligare operativt stöd. Stödet bör vara anpassat efter de behov som enskilda kommuner har för att kunna uppfylla den nya lagens krav.

Särskilt utsatta områden

I många kommuner bedrivs ett aktivt brottsförebyggande arbete och den föreslagna lagens krav kan på flera håll förväntas redan vara helt eller delvis uppfyllda. Det gäller till exempel kommuner med områden som Polismyndigheten identifierat som särskilt utsatta. Samtidigt är det angeläget att staten gör allt som är påkallat och möjligt för att främja det brottsförebyggande arbetet i dessa områden. Det kan handla både om att ge stöd och att undanröja hinder för ett effektivt arbete. Under lång tid har en stor mängd åtgärder vidtagits, många åtgärder pågår för närvarande och många olika aktörer är inblandade. Utredningen föreslår mot denna bakgrund att regeringen tillsätter en fristående expertgrupp för att, skyndsamt och i nära dialog med de aktuella kommunerna, kartlägga den aktuella situationen och identifiera eventuella behov av ytterligare åtgärder från regeringens sida.

Informationsutbyte

Den föreslagna lagens krav förutsätter inte ett utbyte av information som innehåller uppgifter om enskilda individer. Det innebär att reglerna om sekretess och dataskydd inte aktualiseras. Det finns emellertid kommuner som i sitt brottsförebyggande arbete önskar ett mer utvecklat informationsutbyte, där även personuppgifter ingår. Därtill är det uppenbart att många kommuner ser behov av stöd när det gäller tillämpningen av de aktuella regelverken och eventuellt även av förändringar i dem. Brå har haft regeringens uppdrag att undersöka förutsättningarna att dela information mellan olika aktörer i det brottsförebyggande arbetet. Brås redovisning bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Finansiering

Utredningen föreslår bland annat att

– kommunerna kompenseras för de skyldigheter som följer av lagförslaget genom att anslaget för kommunalekonomisk utjämning höjs med en summa beräknad utifrån ersättningsmodellen för krisberedskapsarbetet,

– länsstyrelserna tillförs resurser för att kunna utveckla sitt operativa stöd till kommunerna och att

– Brå tillförs resurser för genomförandet av de förberedande uppdrag som utredningen föreslår.

Övriga frågor

Det är viktigt att kommunerna och Polismyndigheten hittar ett bra samarbete. Utredningens förhoppning är att lagförslaget ska bidra till att även andra aktörer bjuds in till kommunernas brottsförebyggande arbete, exempelvis föreningar och företag.

Åtgärder för att förebygga återfall i brott utgör en viktig del av det brottsförebyggande arbetet och möjligheterna att lämna en kriminell bana uppmärksammas särskilt i utredningens direktiv. Behov av åtgärder eller samverkan inom detta område kan mycket väl komma att uppmärksammas i det arbete som den föreslagna lagen föreskriver. Därutöver kan det finnas anledning att överväga om det stöd som samhället erbjuder den som vill lämna en kriminell bana är tillräckligt och likvärdigt samt vilket ansvar som kommunerna bör ha i sammanhanget. Dessa frågor kräver emellertid särskilda överväganden och behöver förhållas dels till den pågående översynen av socialtjänstlagen (2001:453), dels till beredningen av det förslag till en nationell samordningsstrategi för avhopparverksamhet som Kriminalvården, Polismyndigheten, Socialstyrelsen och Statens institutionsstyrelse tagit fram på regeringens uppdrag. Som ett led i kampen mot den pågående gängkriminaliteten kan, enligt utredningens bedömning, därtill finnas anledning att överväga införandet av ett särskilt, nationellt avhopparprogram för att säkerställa att individer som vill upphöra med sådan kriminalitet ges möjlighet att göra det på ett snabbt och effektivt sätt.

Utredningen har fått ta del av en stor mängd synpunkter på hur det brottsförebyggande arbetet kan utvecklas och inriktas och hur olika aktörer kan bidra till detta. Utifrån det uppmärksammar utredningen några fortsatta utvecklingsmöjligheter. Som ett sätt att ytterligare ta tillvara de möjligheter som finns, inspirera till fortsatt arbete och engagemang samt tydliggöra mål och prioriteringar kan finnas anledning för regeringen att ta fram en vidareutveckling av det brottsförebyggande programmet *Tillsammans mot brott*. I ett sådant program finns möjlighet att ge uttryck för mer offensiva och tydliga utvecklingsambitioner på området och det kan på så sätt utgöra ett värdefullt komplement till den nu aktuella lagstiftningen. På sikt kan också finnas anledning att överväga införandet av en lag om ansvar för brottsförebyggande arbete som omfattar all offentlig verksamhet. En sådan reglering skulle ytterligare kunna förbättra förutsättningarna för effektivitet i samhällets samlade brottsförebyggande arbete.

Förvaltningens synpunkter

Betänkandet *Kommuner mot brott (SOU 2021:49)* innehåller överväganden och förslag på hur ett lagstadgat kommunalt ansvar för det brottsförebyggande arbetet

bör utformas och vilka verksamheter som bör omfattas av ett sådant ansvar. Utredningen lämnar även förslag som bidrar till att kommunerna på ett effektivt sätt kan fullgöra sitt ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Utredningsuppdraget ingår i regeringens 34-punktsprogram mot gängkriminalitet.

I Huddinge kommun bedrivs redan ett aktivt brottsförebyggande arbete och den föreslagna lagens krav är i många avseenden redan uppfyllda. Huddinge kommun, Polisområde Stockholm Syd och Södertörns brandförsvarsförbund har ingått en samverkansöverenskommelse för år 2021 – 2022. Syftet med samverkan är att utifrån den lokala lägesbilden gemensamt utveckla och stärka arbetet som rör parternas ansvarsområden. Parterna ska skapa och upprätthålla samverkansstrukturer samt samordna sina resurser genom att skapa effektiva, samtidiga och enhetliga insatser utifrån prioriterat fokusområde för samverkan. Målet med samverkan är att minska brottsligheten och öka tryggheten i Huddinge kommun. Kommunen har också utvecklat ett platssamverkansarbete inom ramen för föreningen Samverkan Huddinge, där flera fastighetsägare är aktiva. Utredningen redogör bland annat för BID-liknande strukturer och i detta sammanhang skulle det vara välkommet med ett tydligare regelverk nationellt som främjar och driver fram platssamverkanslösningar.

För den ekonomiska compensationen för utökat kommunalt ansvar föreslår utredningen anslag via den kommunalekonomiska utjämningen och ersättningsmodellen för krisberedskapsarbetet. Huddinge kommuns syn på detta dels att det är viktigt att undvika projektbaserade lösningar till förmån för långsiktiga modeller, dels att själva ersättningsmodellen behöver förtydligas och inte begränsas till krisberedskapsinsatser.

När det gäller polisens roll är Huddinge kommun medveten om de begränsade resurserna för myndigheten i stort, men vill understryka att ett framgångsrikt arbete förutsätter en mer lokalt närvarande polis i våra kommuner.

Med anledning av att det i Huddinge kommun redan bedrivs ett aktivt brottsförebyggande arbete i samverkan med flera olika aktörer ställer sig kommunstyrelsens förvaltning positiva till utredningens förslag i sin helhet. Kommunstyrelsens förvaltning föreslår därmed att kommunstyrelsen överlämnar bifogad skrivelse enligt bilaga 1 till Justitiedepartementet som Huddinge kommuns yttrande över betänkandet Kommuner mot brott (SOU 2021:49).

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Utredningen föreslår att kommunerna ges möjlighet att ansöka om bidrag för väl motiverade och tidsbegränsade brottsförebyggande åtgärder som de identifierat behov av men som de av resursskäl annars skulle ha svårt att genomföra.

Datum
2021-09-08

Diarienummer
KS-2021/1667

Camilla Broo
Kommundirektör

Patrik Forshage
Biträdande kommundirektör

Bilagor

- Bilaga 1. Yttrande till Justitiedepartementet
- Bilaga 2. Betänkandet ”Kommuner mot brott” (SOU 2021:49)

Beslutet ska skickas till

Justitiedepartementet